

HISTORIK

År 1845 beslutade Kungl. Maj:t att uppföra en byggnad för förvaring och utställning av statens konstsamlingar. Byggnaden innehöll förutom konstsamlingarna även antikvitetsamlingarna, myntkabinettet samt livrust- och klädkammaren. Uppdraget att rita museet gick först till den unge arkitekten Fredrik Wilhelm Scholander men överläts senare till den tyske arkitekten Friedrich August Stüler, som ritat Neues Museum i Berlin.

Byggnadens fasader är utformade i renässansstil, som enligt den tidens uppfattning lämpade sig för monumentalbyggnader, med äkta material i en tidigare okänd omfattning. Planlösningen med en central och monumental trapphall är karaktäristisk för museibyggandet vid 1800-talets mitt liksom variationen av rumsstorlek, rumssamband samt utsmyckning och färgsättning för att passa de olika samlingarna.

Museet moderniserades successivt och anpassades till nya verksamheter. Flera samlingar flyttade ut till egna museibygnader. Utställningsverksamheten prioriterade från 1910-talet måleriet framför skulpturen, vilket medförde behov av mer väggytor och överljus. Mindre rum slogs samman till större salar med överljus och väggarna målades i neutrala ljusa kulörer. De tekniska installationerna förnyades och utökades. Installationen av elbelysning år 1931 var av genomgripande betydelse för museets verksamhet, som tidigare varit helt beroende av dagsljus.

Med tiden skedde en uppvärdering av byggnadens ursprungliga idéinnehåll och färgsättning. Från och med 1970-talet återställdes flera rum med ursprunglig takdekor och väggfärg. Det växande lokalbehovet tillgodosågs från 1960-talet genom inbyggnad av södra ljusgården, tillbyggnad av annexet och överbyggnad av norra ljusgården.

KULTURHISTORISKA VÄRDEN

Nationalmuseum uppfördes som Sveriges första offentliga museibygnad för de kungliga konstsamlingarna, som år 1792 överlätits till staten. Byggnadens monumentalitet - framträdande läge i stadsbilden, konstnärliga utsmyckning, ädla byggnadsmaterial och gestaltning i renässansstil – är ett uttryck för statens långsiktiga satsning på att samla, bevara och visa kulturarvet. Vid invigningen bedömdes byggnaden som, den näst efter Stockholms slott, dyrbaraste och bäst uppförda byggnaden i landet. Byggandet av Nationalmuseum innebar genombrottet i Sverige för modern byggnadsteknik och industriellt producerade byggnadsmaterial förmedlade genom fortifikationsingenjör af Kleen och arkitekten Stüler från Berlin. En medveten förvaltning sedan byggnadstiden har inneburit att byggnaden är arkitektoniskt välbevarad. Nationalmuseum, som tillhör den tyska museibygnadstraditionen kring 1800-talets mitt, är den bäst bevarade av samtida museibygnader på kontinenten.

MÅLSÄTTNING

Det övergripande målet är att möjliggöra för statens konstsamlingar att även i fortsättningen verka inom byggnaden, som uppfördes för verksamhetskrav aktuella för snart 150 år sedan.

De starka upplevelsemässiga värdena ska lyftas fram främst genom att byggnaden bevaras som ett representativt och illustrativt exempel på museibyggandet kring 1800-talets mitt. Även de ändringar från början av 1900-talet som genomfördes när konstsamlingarna flyttade fokus från skulptur till måleri ska respekteras. Övervåningen bör även i fortsättningen användas för utställning av konstsamlingarna och övriga ursprungliga utställningslokaler bör så långt möjligt vara tillgängliga för allmänheten. Kontinuerlig och uppmärksam vård ska utgöra mål för dagens förvaltning. Vid utbyte av material bör samma eller likvärdig kvalitet väljas. I samband med åtgärder som innebär ingrepp i väggarnas ytskikt bör ursprungliga färgskikt dokumenteras med avseende på ursprungliga pigment och färgens sammansättning.